

Discussienota

Geen gif in de lucht via schepen

Het uitroepen van een verbod maakt nog niet dat het stopt.

Inleiding

Sinds 2006 is het verboden dat binnenvaartschepen hun ladingdampen, die in de geleegde laadruimte en in leidingen achterblijven, in de lucht lozen. Dit wordt varend ontgassen genoemd. De tanks moeten schoongemaakt worden om ook weer andere ladingen te gaan vervoeren. De schadelijke dampen belasten echter niet alleen de bemanning van schepen, maar ook omwonenden en het milieu. Sinds 2017 is Nederland bezig om het verbod gefaseerd in te voeren. Meer informatie over het verbod is [hier](#)¹ te vinden op de website van de rijksoverheid. Op 1 juli 2024 moeten fase 1 en 2 van het landelijk verbod gehandhaafd worden.

In de provincie Noord-Holland is de stand van zaken [onderzocht in 2016](#)². Daarin is geconcludeerd dat er voornamelijk rond Amsterdam sprake is van varend ontgassen. Met name komen er dan benzeen en benzeenhoudende verbindingen in de lucht. Dit is schadelijk voor mensen en natuur. Sinds 2017 heeft de provincie beleid om het verbod te handhaven en zijn er initiatieven gestart voor een mobiele ontgassingsinstallatie in de regio. Inmiddels is er een eNose-netwerk³ voor de signalering van geur.

Uitvoering blijft lastig

Op dit moment is er geen enkele ontgassingsinstallatie binnen de provinciegrens. Er was een mobiele installatie, maar daarvan is de vergunning verlopen. Het verwerken van restdampen aan de wal komt nog niet echt van de grond.

Er zijn diverse overheden betrokken bij de invoering van de gefaseerde verboden en bij de handhaving. De taskforce varend ontgassen heeft er een [roadmap](#)⁴ voor gemaakt, waarin de taken van de verschillende overheidsdiensten op een rij gezet zijn. Het is een complexe structuur van verantwoordelijkheden, taken en samenwerking, beter gezegd: een bestuurlijke spaghetti. En er zijn ook nog marktpartijen bij betrokken.

¹ Rijksoverheid Landelijk verbod op varend ontgassen:
<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/scheepvaart-en-havens/verduurzaming-scheepvaart-en-havens/werken-aan-een-schone-binnenvaart/landelijk-verbod-op-varend-ontgassen>

² Varend ontgassen in kaart (2016, pdf):
<https://www.noord-holland.nl/dsresource?objectid=85a2b81a-9f87-4c62-8e93-c5d6eeb9b8aa>

³ Netwerk eNoses, Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied:
<https://odnzk.nl/projecten/netwerk-enoses/>

⁴ Roadmap varend ontgassen, stuurgroep varend ontgassen (2023, pdf):
<https://open.overheid.nl/documenten/dpc-80aa4d59ccdcee9a6d36345de1ea7cc224666a52/pdf>

Het gaat best wel om veel meldingen: In het laatste [bekende jaarverslag](#)⁵ van de OD-NZKG over 2022 zijn 449 meldingen geregistreerd (niet allemaal gerelateerd aan schepen). Van deze 449 meldingen werden er 85 onderbouwde meldingen doorgezet aan de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) en de Landelijke Eenheid van de politie (LE). Van deze 85 meldingen zijn er 78 verder opgepakt. Daarvan zijn er daadwerkelijk 16 tankschepen bezocht door de ILT. Dat heeft geleid tot 5 waarschuwingen, 3 meldingen dat er geen overtreding was, 6 meldingen waarbij een proces-verbaal is opgemaakt en 1 last onder dwangsom opgelegd.

Rol van de provincie

De provincie Noord-Holland vindt dat iedereen recht heeft op een gezonde leefomgeving. Dat wil zeggen: een omgeving die zo gezond mogelijk is en die uitnodigt tot een gezonde leefstijl. De provincie wil gezondheidswinst behalen door te sturen op het behouden en waar mogelijk verbeteren van een gezonde leefomgeving. De provincie wil zo veel mogelijk hinder door geur voorkomen.

De omgevingsdiensten beheren het eNose-netwerk in de havengebieden en de meldingen. De provincie verleent vergunningen voor geurhinder.

Behandeldoel

D66 wil met de commissie van gedachten wisselen over dit onderwerp:

- Herkent de commissie de reeds lang slepende problematiek en deelt de commissie de zorgen over het negatieve effect op de leefomgeving;
- Hoe kan de provincie ervoor zorgen dat er echt geen giftige gassen meer uit scheepsruimen gelost worden. Welke rol moet de provincie dan pakken?
- Hoe kunnen we de markt verleiden tot vaker gecontroleerd ontgassen of circulaire verwerking van restdampen aan de wal?
- Hoe kunnen we de bestuurlijke spaghetti omvormen tot een heldere soep? Welke opdracht geven we aan GS?

⁵ Jaarverslag 2022 eNose-netwerk Noordzeekanaalgebied (link naar pdf)
<https://odnzkkg.nl/5-423-enose-alarmeringen-in-2023/>

Context

Benzeen

Benzeen veroorzaakt acute myeloïde leukemie en is daarnaast in verband gebracht met acute en chronische lymfatische leukemie, non-Hodgkin lymfoom en multipel myeloom. Omdat benzeen kankerverwekkend is, is er geen veilige concentratie waaronder geen effecten voorkomen. (Bron: RIVM⁶)

Varend/stilliggend ontgassen

Als het ontgassen varend plaatsvindt is er sprake van het zogenoemde ‘varend ontgassen’, waarbij vluchtige organische stoffen, mogelijk zogeheten zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) en geurcomponenten in de buitenlucht komen omdat de dampen niet behandeld worden. Dit kan leiden tot milieuschade zoals verslechterde luchtkwaliteit en geuroverlast.

Bij stilliggend ontgassen worden de dampen gecontroleerd uit ladingstanks verwijderd en vervolgens verwerkt in een dampverwerkingseenheid (‘ontgassingsinstallatie’), waardoor de milieubelasting aanzienlijk wordt gereduceerd.

Beleid van de Provincie Noord-Holland

Het huidige [beleid met betrekking tot geur is hier](#)⁷ te vinden op de website.

Eind 2023 hebben GS een ‘Beleidsregel gecontroleerd stilliggend ontgassen binnentankschepen met een mobiele ontgassingsinstallatie Noord-Holland’ ingesteld. Dit is de herziening van de tot dan toe geldende beleidsregel, omdat onder de omgevingswet het bevoegd gezag voor vergunningaanvragen voor een ontgassingsinstallatie naar de gemeente is overgedragen. In november 2022 is voor het eerst een ontheffing verleend door de OD NZKG voor het stilliggend ontgassen.

Oktober 2024

⁶ Luchtkwaliteit – benzeen RIVM 2023:

<https://www.rivm.nl/ggd-richtlijn-medische-milieukunde-luchtkwaliteit-en-gezondheid/gezondheidseffecten-luchtverontreiniging/luchtkwaliteit-benzeen#>:

⁷ Provinciaal beleid gezonde leefomgeving & milieu – Geur:

https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Gezonde_leefomgeving_Milieu/Geur